

АНАЛІЗ СНОВНИХ ПРОБЛЕМ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ВУЛИЧНО-ДОРОЖНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У контексті сучасного розвитку транспортної інфраструктури особливого значення набуває створення інклюзивного середовища, адаптованого до потреб людей з обмеженими фізичними можливостями. Світова практика демонструє активну роботу в цьому напрямку, що супроводжується значними інвестиціями та комплексними програмами адаптації вулично-дорожнього середовища.

Особливою і актуальною ця проблема постала для України внаслідок кривавої війни, яку розв'язала росія, більш ніж 300 тисяч українців отримали серйозні травми, а понад 70 тисяч ампутації кінцівок. В умовах російсько-української війни питання доступності вулично-дорожнього середовища набуває особливої актуальності та соціальної значущості. Фізичні травми, отримані захисниками України під час бойових дій, не повинні стати обмежуючим фактором їхньої соціальної активності та мобільності. Критично важливим є забезпечення безперешкодного доступу до об'єктів міської інфраструктури та можливості вільного переміщення в межах населених пунктів. Впровадження принципів безбар'єрності та універсальної доступності в українських містах та селищах має розглядатися не лише як технічне завдання, але й як важливий прояв суспільної поваги та визнання заслуг захисників України.

Проведений аналіз поточного стану фізичної доступності інфраструктури в містах та населених пунктах України виявляє комплекс системних проблем у сфері забезпечення інклюзивності вулично-дорожнього середовища, а саме:

1. Критичною проблемою виступає невідповідність більшості об'єктів будівництва та міської інфраструктури чинним нормативним вимогам щодо доступності для маломобільних груп населення. Зокрема, значна частина громадських і житлових будівель, об'єктів громадського простору та транспортної інфраструктури була зведена без урахування вимог державних будівельних норм щодо забезпечення доступності:

- у сфері вертикальних комунікацій (надземні і підземні пішохідні переходи автомобільних доріг і вулиць) спостерігається суттєвий дефіцит належним чином облаштованих засобів доступу. Наявні ліфтові системи часто не відповідають нормативним вимогам, а в багатьох випадках відсутні необхідні підйомні платформи;

- стан пішохідної інфраструктури характеризується значними недоліками. Особливо проблематичними є ділянки зі складним рельєфом, де спостерігається відсутність або неналежний технічний стан пандусів та поручнів. Незадовільний стан тротуарів та пішохідних переходів, включаючи високі бордюри та пошкодження покриття, суттєво обмежує мобільність користувачів. При цьому більшість пішохідних переходів не обладнана необхідними елементами доступності, такими як тактильні смуги та звукові світлофори;

-вокзали та зупинки громадського транспорту здебільшого не пристосовані для комфортного користування маломобільними групами населення через відсутність відповідного обладнання для посадки та висадки пасажирів, навісів, місць для сидіння та належної інформаційної системи. Додатковою проблемою є недостатня кількість спеціально обладнаних паркувальних місць для транспортних засобів осіб з інвалідністю.

2. Громадський транспорт виявляє значну частку застарілого рухомого складу, який не відповідає сучасним вимогам доступності. Такий рухомий склад характеризується відсутністю спеціально обладнаних місць для маломобільних пасажирів, пандусів, звукових сигналів та відповідних інформаційних систем.

Суттєві недоліки спостерігаються також у системі тактильної навігації. Зокрема, виявлено критичні помилки в розташуванні направляючих смуг тактильної плитки відносно пішохідних переходів – їх непаралельне укладання призводить до дезорієнтації людей з порушеннями зору, які покладаються на тактильні індикатори для визначення напрямку руху. Додатковим фактором ризику є розміщення тактильної плитки за межами нормативної ширини пішохідних переходів, що створює потенційно небезпечні ситуації для незрячих пішоходів. Ситуація ускладнюється наявністю різноманітних перешкод на шляхах руху, які не були передбачені проектними рішеннями та суперечать принципам універсального дизайну.

Література:

1. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/bezbaryernist/nacjonalna-strategiya-zi-stvorenniya-bezbaryernogo-prostoru-v-ukrayini/nacstrategy_bb/rozporiadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-vid-14-kvitnya-2021.

2. ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», зі змінами. Київ. Мінрегіон. 2018, 64 с. https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/dbn_v_2_2_40/1-1-0-1832.

3. Pavlenko, T., Lytvynenko, T., Ivasenko, V., Zyhun, A. (2022). Design Principles for Inclusive Environment of Urban Agrorecreational Eco-complexes. ICBI 2020. Lecture Notes in Civil Engineering, vol 181. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-85043-2_51.